

Handleiding bij filmpjes over inclusief taalgebruik – versie 17 augustus

Hanna Timmers, met hulp van Corina Lok, Reina Trifunovic en Kas Pijs

*Handvatten voor een goed gesprek

Wanneer je met meer mensen naar een of meerdere filmpjes kijkt, bepaal dan samen wie na afloop de gespreksleider is. Maak duidelijk dat ieder dat gesprek op persoonlijke titel voert en dat het juist goed is als er uiteenlopende stemmen klinken – jullie hoeven het niet met elkaar eens te zijn.

In een goed gesprek wordt goed doorgevraagd, bijvoorbeeld met vragen als:

- Kun je dat uitleggen / toelichten?
- Waarom vind je dat?
- Wie herkent dit?
- Wie kijkt er heel anders tegenaan?

Het is belangrijk om actief op zoek te gaan naar het tegengeluid. Zoek juist niet alleen naar de overeenkomsten in gedachten, maar naar de tegengestelden. Maak in het gesprek steeds duidelijk dat jullie samen hardop nadenken en dat het niet gaat om het vinden van een conclusie of waarheid. Er is niet één goed standpunt, het gaat er juist om alle gedachten naast elkaar te zetten en zo de gedachten in de groep (en daarmee wellicht de samenleving) inzichtelijk te maken.

Houdt er rekening mee dat iedereen op een ander punt in dit gezamenlijk leren staat: voor de een zullen vragen heel voor de hand liggend zijn, voor de ander absoluut niet. Juist die uitersten zorgen voor een interessant gesprek.

Zorg aan het einde van het gesprek voor een gepaste afsluiter door bijvoorbeeld het gesprek samen te vatten met alle deelnemers of ook weer met één woord of zin een check-out te doen. Als de gemoederen in het gesprek hoog zijn opgelopen, zorg er dan voor om op een later moment nog eens op het gesprek terug te blikken.

DIALOOG OVER COMMUNICATIE

Kijk het filmpje waarin Kaia en Yeng met elkaar spreken, en bekijk daarna de vragen hieronder. Je kan de antwoorden in je hoofd beantwoorden, opschrijven en natuurlijk bespreken met je klas, je team of het gezelschap waar je deze oefening mee doet – hier vind je een aantal [handvatten voor een goed gesprek*](#)

Check-in

Beschrijf in 1 woord of korte zin wat je voelde direct na het zien van *Wat zeg je eigenlijk?*
Interpersoonlijke communicatie!

#1 Aanvoelen

Yeng zegt dat je moet kunnen aanvoelen hoe je met iemand moet spreken. Wat heb jij nodig om dat goed aan te kunnen voelen? En is – als het lastig voor iemand is - mogelijk om die gevoeligheid te oefenen?

#2 De veilige ruimte

Kaia zegt dat een veilige ruimte (een safer space) een ruimte is waar alle meningen er mogen zijn, mits ze anderen niet beledigen. Vind jij dit een correcte definitie?
Hoe zou voor jou de optimale safer space vormgegeven zijn? Wat is daarin nodig voor jou?
Als je luistert naar jullie gezamenlijke behoeften, hoe zou de safer space van deze groep er dan uitzien?

#3 Luisteren en zeggen

Wanneer had jij het gevoel dat er niet echt naar je geluisterd werd? Wat deed dat met je? En wat zou je van die ervaring kunnen leren?

#4 Hiërarchie en macht

Hoe zou jij de communicatie tussen studenten en docenten/medewerkers op de ATD beschrijven?
Op wat voor manier is er in die communicatie sprake van machtsvertoon? Wanneer is die uiting van macht nodig, en wanneer onnodig? Bekijk deze vraag vanuit het perspectief van de docent/medewerker én student. Ga in beide posities staan.
Hoe zou de ideale manier van communiceren tussen studenten en docenten/medewerkers eruitzien?
En om dat te behalen, wat moet er dan veranderen?

Tip

Op de website van Platform 2025 vind je verschillen de [bronnen](#) en [termen](#) die helpen bij deze gesprekken.

DIALOOG OVER VALIDISME

Kijk het filmpje waarin Carly en Kim met elkaar spreken, en bekijk daarna de vragen hieronder. Je kan de antwoorden in je hoofd beantwoorden, opschrijven en natuurlijk bespreken met je klas, je team of het gezelschap waar je deze oefening mee doet – hier vind je een aantal [handvatten voor een goed gesprek*](#)

Check-in

Beschrijf in 1 woord of korte zin wat je voelde direct na het zien van *Ik ga jouw gelijk behandelen! Validisme?*.

#1 Toegankelijkheidsbehoefte

Op welk moment in jouw leven werden jouw toegankelijkheidsbehoefte heel goed benaderd? En wanneer helemaal niet?

#2 Wat kan / wat kan niet - een gedachte experiment

Kim zegt dat er in de maatschappij veel wordt uitgegaan van wat er niet kan, maar we meer moeten uitgaan van wat er wél kan. Wat zou er veranderen aan jouw praktijk (als student / als docent / als medewerker) als er consequent wordt uitgegaan van dat wat er wél kan?

#3 Manieren om te leren

Carly en Kim spreken over methodes die we gewend zijn om bij leren te gebruiken. Bijvoorbeeld: ‘een goede danser moet fysiek topfit zijn’ of ‘je moet kunnen lezen om te leren’.

Maak een zo lang mogelijke lijst van alle leermethodes die je kent. Denk groot en klein, binnen en buiten het onderwijs. Als je samen bent, bespreek dan de lijst. Wat valt je op?

#4 Taal en handelen

Als onze taal verandert (bijvoorbeeld door het niet meer gebruiken van ‘blinde vlek’) verandert dan ook ons handelen? Waarom wel of niet?

Tip

Op de website van Platform 2025 vind je verschillen de [bronnen](#) en [termen](#) die helpen bij deze gesprekken.

DIALOOG OVER GENDER

Kijk het filmpje waarin Paca en Raisa met elkaar spreken, en bekijk daarna de vragen hieronder. Je kan de antwoorden in je hoofd beantwoorden, opschrijven en natuurlijk bespreken met je klas, je team of het gezelschap waar je deze oefening mee doet – hier vind je een aantal [handvatten voor een goed gesprek*](#)

Check-in

Beschrijf in 1 woord of korte zin wat je voelde direct na het zien van *Dag Lieve Mensen? Gender en Taal*.

#1 Mensen aanspreken

Hoe spreek jij – bijvoorbeeld aan het begin van de les – de mensen aan waarmee je werkt? Is dat altijd hetzelfde of pas je het aan op de context?

Zou je – na het zien van GENDER – iets willen veranderen aan de manier waarop je mensen over het algemeen aanspreekt?

#2 Dingen niet meer mogen zeggen

In wat voor situaties moet jij voor je gevoel op je woorden letten?

#3 Gedachtenexperiment

Stel je voor dat je op een ochtend wakker wordt en je die dag consequent met een ander voornaamwoord wordt aangesproken (bijvoorbeeld met HIJ terwijl je normaliter met ZIJ wil worden aangesproken), hoe zou je je daarbij voelen? En wat zou er veranderen in hoe je de ATD beleeft?

#4 Neutraliteit

Paca en Raisa spreken over neutraliteit van de taal. Bedenk zoveel mogelijk voorbeelden waarin er volgens jullie sprake is van ‘neutraal’ taalgebruik, en voorbeelden van niet-neutraal taalgebruik. Spreek met elkaar over die twee lijsten met voorbeelden – wat valt je op? En uit welke lijst gebruik jij meestal de woorden?

#5 Verantwoordelijkheid

Als je zou moeten kiezen: ligt de verantwoordelijkheid voor de juiste woorden op de ATD bij de student of de medewerker?

Tip

Op de website van Platform 2025 vind je verschillen de [bronnen](#) en [termen](#) die helpen bij deze gesprekken.

DIALOOG OVER DEKOLONISATIE

Kijk het filmpje waarin Rahana en Angelo met elkaar spreken, en bekijk daarna de vragen hieronder. Je kan de antwoorden in je hoofd beantwoorden, opschrijven en natuurlijk bespreken met je klas, je team of het gezelschap waar je deze oefening mee doet – hier vind je een aantal [handvatten voor een goed gesprek*](#)

Check-in

Beschrijf in 1 woord of korte zin wat je voelde direct na het zien van *Theater en Dans? Dekolonisatie!*.

#1 Beeldvorming >> waardering van genres

Taal maakt beelden, zegt Angelo. Is het mogelijk de beelden die we associëren bij taal te veranderen? En zo ja, hoe? Heb je misschien een voorbeeld waarin het lukte het beeld bij een bepaald woord te veranderen?

#2 Hiërarchie van de ATD

Teken het gebouw van de ATD, doe het zo precies of schetsmatig als je wil.

Maak daarna – op een nieuw blaadje - intuïtief een hiërarchische lijst van de opleidingen van de ATD.

Hoe verhouden de tekening en die lijst zich tot elkaar? En wat zegt dat ons over hiërarchie?

Wat zegt de ordening van het gebouw en de hiërarchie van de ATD ons over doorwerking van ons koloniale verleden? (denk hierbij bijvoorbeeld aan de verschillende waarderingen van disciplines, waar komt dat uit voort?)

#3 Kennis van de geschiedenis

Angelo oppert dat het belangrijk is om iets te weten over de geschiedenis van de oprichting van de ATD, zodat we beter weten waar we samen op voortborduren. Wat zou meer gezamenlijke kennis van die geschiedenis, betekenen voor het heden en de toekomst van de school en haar studenten en medewerkers?

#4 De naam van de academie

Na het zien van dit gesprek: Wat zou de ideale naam voor deze school zijn? Zoek in dit gesprek niet naar de oplossing, maar naar de redenen/waarden om juist die naam te voeren.

Tip

Op de website van Platform 2025 vind je verschillen de [bronnen](#) en [termen](#) die helpen bij deze gesprekken.

KERNACHTIG OP KAARTJES

Na het kijken van de filmpjes kun je het gesprek ook voeren aan de hand van gesprekskaartjes. Je kan alleen het thema van het bekeken filmpje kiezen, maar ook alle kaartjes door elkaar gebruiken (na het zien van meerdere filmpjes). Ook hier is het belangrijk dat iemand de rol van gespreksleider op zich neemt en steeds doorvraagt. Hier vind je [de handvatten voor een goed gesprek](#).

GENDER

Hoe spreek jij een groep meestal aan? En hoe word jij als groep meestal aangesproken?

In wat voor situatie moet jij op je woorden letten?

Hoe zou het voor je zijn om consequent met een verkeerd voornaamwoord aangesproken te worden?

Bestaat neutraal taalgebruik?

Ligt de verantwoordelijkheid voor de juiste woorden bij de docent of de student?

COMMUNICATIE

Wat heb jij nodig om anderen op de juiste manier aan te spreken?

Een veilige ruimte is een ruimte waar alle meningen er mogen zijn, mits ze anderen niet beledigen. Vind jij dit een correcte definitie?

Hoe zou voor jou de optimale safer space vormgegeven zijn? Wat is daarin nodig voor jou?

Wanneer had jij het gevoel dat er niet echt naar je geluisterd werd?

Op welke manier is er sprake van macht in de communicatie tussen de ATD en de student? Wanneer is dat nodig en wanneer onnodig? Bekijk vanuit beide perspectieven!

Wat zou de ideale manier van communiceren zijn tussen de ATD en de student? Maak het zo concreet mogelijk.

VALIDISME

Op welk moment in jouw leven werden jouw toegankelijkheidsbehoeften heel goed benaderd? En wanneer helemaal niet?

Wat zou er veranderen aan jouw praktijk als er consequent wordt uitgegaan van dat wat er wél kan.

Maak een zo lang mogelijke opsomming van leermethodes waar we vaak automatisch vanuit gaan. Wat valt je op?

Als onze taal verandert, verandert dan ook ons handelen?

DEKOLONISATIE

Taal maakt beelden. Is het mogelijk die beelden die we associëren bij taal te veranderen? En zoja, hoe?

Is er hiërarchie binnen de opleidingen van de ATD? En zoja, hoe zou jij die omschrijven en wat zegt ons dat over doorwerking van ons koloniale verleden?

Kennis van het verleden (van de ATD), levert iets op voor het heden? Waar of niet waar?

Wat zou de ideale naam voor deze school zijn?

ALGEMEEN

Welke vraag houd je bezig en wil je graag besproken hebben?

Welke gezamenlijke referentiekaders (boeken, films, podcasts, essays, etc) zouden wij als community van de ATD moeten hebben?